

SEL BRUZZ
ECT

Uw gids door de culturele agenda
17 > 23/10

**'Met het volk op je hand
is het makkelijker om
een tiran te zijn'**

Zuidpool-bewerking van Ilja Leonard Pfeijffers
bestseller *Alkibiades* speelt in KVS

Met *Alkibiades* waagt Zuidpool zich aan een theaterbewerking van Ilja Leonard Pfeijffers vuistdikke historische, maar ook vandaag luid echoënde bestseller. Sofie Declair vertolkt de politicus en legeraanvoerder die de eerste Atheense democratie meesleurde in zijn val.

door **Michaël Bellon**

Schrijver en classicus Ilja Leonard Pfeijffer voegde in 2023 een nieuwe triomf toe aan zijn reeks succesboeken, waartoe ook al *La Superba* en *Grand Hotel Europa* behoorden. In zijn homerische roman *Alkibiades* beschrijft hij de opkomst en ondergang van de gelijknamige Atheense politicus en legeraanvoerder, die in 411 voor Christus de eerste Atheense democratie meesleurde in zijn val. Niet toevallig vertoont dat epos nogal wat gelijkenissen met de toestand waarin vele democratieën 2.500 jaar later verkeren. Pfeijffer schetst een biotoop waarin 'waarheid' en 'feit' abstracte begrippen worden, die een beetje charismatische populist niet echt nodig heeft om de massa te bespelen.

In de theaterbewerking die Zuidpool in de KVS brengt, spreekt de androgyne Alkibiades door de mond van Sofie Declair. De actrice, die recent nog te zien was in *[meeuw]* van Olympique Dramatique, Toneelhuis en Theater Arsenaal, en bekend is van tal van films en series als *Wil*, *De twaalf* en *De dag*, treedt al jaren aan bij Zuidpool, waarvoor Ilja Leonard Pfeijffer in 2020 al de theatertekst *De aanzegster* schreef. Daardoor stond Zuidpool in poleposition voor de bewerking van de bekroonde bestseller, beaamt Declair. "Het vertrouwen van Pfeijffer in Koen (van Kaam, die met Jorgen Cassier de artistieke kern van Zuidpool vormt, red.) was voldoende groot om hem carte blanche te geven als bewerker en regisseur. En die vrijheid was ook nodig. Om een boek van bijna 800 bladzijden te bewerken, moet je ingrijpen en keuzes maken."

Vrouwelijk perspectief

Het voordeel van zo'n vuistdikke roman is dat het publiek wel beseft dat een theaterbewerking niet een-op-een zal zijn. Toch gaat er wellicht wat druk en verantwoordelijkheid mee gepaard. "Het stuk zal ongetwijfeld voer zijn voor gesprekken en stof tot nadenken bieden," vertelt Declair. "Maar bij de uitgeverij waren ze alvast enthousiast. Voor een gedetailleerd neergeschreven zeeslag tussen Sparta en Athene hebben we op de scène uiteraard geen plaats of tijd, maar je krijgt wel het

hele verhaal van Alkibiades mee. En hij is natuurlijk een kapstok om het ook over de politiek van vandaag te hebben. Ik ben allang met deze tekst bezig, maar die weerklank treft mij nog elke dag."

Moeten we moeite doen om niet de hele tijd aan pakweg Trump te denken? "Van mij mag je dat doen. De reden voor deze bewerking is toch dat het een universeel verhaal is. *Alkibiades* gaat over hoe wij mensen, ondanks onze soms zeer nobele politieke streefdoelen, soms ook maar voortpeddelen en zo het schip de verkeerde richting uit doen varen. Het gaat over hoe ijdelheid, ego's en ambitie goede bedoelingen vertroebelen. En natuurlijk over de vluchtigheid van de

democratie, die als complex systeem natuurlijk niet feilloos is, hoe graag we dat ook zouden willen. Als je het volk op je hand hebt, is het makkelijker om een tiran te zijn dan om met verschillende partijen om te gaan. Daardoor beginnen er, zeker bij mannelijke politici, soms bedenkelijke mechanismen te spelen. Dat ik daar als vrouw mijn licht op kan laten schijnen, vind ik wel boeiend."

Pfeijffer voegde aan de fictieve autobiografie die *Alkibiades* is, inderdaad ook al een vrouwelijk perspectief toe. "Een groot deel van de voorstelling kijk en luister je naar mij als Alkibiades," zegt Declair, "maar je krijgt ook zijn twee echtgenotes te horen: de eerste maande hem aan om wat meer 'vrouw' te zijn, en zijn tweede, de voormalige slavin Timandra, werpt toch een heel andere kijk op zijn leven en nalatenschap." Daarnaast sluipt ook het perspectief van een nieuwe generatie, die kijkt naar de chaos die de oudere generatie creëert, binnen. Die rol is weggelegd voor actrice Mona Lahousse, die in 2024 afstudeerde aan het Koninklijk Conservatorium van Antwerpen.

"Dat Alkibiades 'de mooiste man van Attica' was, zal het publiek erbij moeten verzinnen"

Vorm is alles

Doet Zuidpool ook iets met de taligheid van dit boek, dat een lofrede maar misschien ook een waarschuwing aan het adres van de welsprekendheid is? "Uiteraard is er nog veel Pfeijffer overgebleven," benadrukt Declair. "Die ongelofelijke eloquentie met zinnen als standbeelden bepaalt mee onze vorm. Al heb ik daar in het begin wel wat op gesakkerd. (*Lacht*) Ik ben de tekst al in april beginnen te memoriseren, en dat was geen dag te vroeg. Een populistisch leider kent het belang van vormelijkheid om de massa te verleiden. Dat Alkibiades 'de mooiste man van Attica' was, zal ons publiek erbij moeten verzinnen. (*Lacht*) Maar hij kon ook met zijn taal mensen betoveren en doen geloven in zijn verhaal."

Veel bedenkelijke politieke leiders lijken er ook zelf in te geloven. Zozeer dat je bijna moet besluiten dat hun kwaadaardigheid inderdaad met goede bedoelingen begon. Declair: "Die ambiguïteit is heel erg voelbaar. Bij sommige politici voel je inderdaad dat ze vanuit een soort idealisme in de politiek gaan. Dat ze het doen, omdat ze vinden dat ze het moeten doen. Alkibiades was ook zo iemand. Maar op

een gegeven moment gaat hij over tot massamoord – ook omdat hij denkt dat dat op dat moment het beste is voor de democratie. En om achteraf te kunnen optreden als redder. Want vaak gaat het om expansie. 'De enige garantie voor het behoud van het imperium is het uitbreiden ervan,' is een belangrijke zin in het stuk. 'Alleen door meer te ambiëren, kunnen we behouden wat we hebben.' Maar die expansiedrang gaat ten koste van anderen, en dus vaak gepaard met grote misdaden."

De verschillende gedaanten van Alkibiades, die als Athener zelfs met de vijandige Spartanen en Perzen aanpakte, spelen ook een rol in de encensering. "Dat Alkibiades een man van vele gezichten was, konden we niet laten liggen en zal je te zien krijgen," vertelt Declair. "Op een gegeven moment heeft een vermomming zelfs zijn leven gered. Wie was Alkibiades echt? Je kan het stuk ook lezen als de reconstructie die hij in zijn hoofd van zichzelf maakt." **B**

Zuidpool speelt *Alkibiades* op 17 en 18/10 in de KVS BOL, kvs.be

ZUIDPOOL ADAPTE 'ALKIBIADES' D'ILJA LEONARD PFEIJFFER

FR/ Avec *Alkibiades*, la compagnie Zuidpool s'attaque à l'adaptation théâtrale du best-seller historique et puissamment contemporain d'Ilja Leonard Pfeijffer. L'actrice Sofie Declair y incarne le politicien et stratège militaire qui, en 411 avant J.-C., précipita la chute de la première démocratie athénienne. « Quant à la réputation d'Alcibiade comme l'homme le plus beau de l'Attique, le public devra l'imaginer. »

ZUIDPOOL PUTS ON ILJA LEONARD PFEIJFFER'S NOVEL 'ALKIBIADES'

EN/ With *Alkibiades*, Zuidpool ventures into a stage adaptation of Ilja Leonard Pfeijffer's weighty historical bestseller, which still resonates strongly today. Actress Sofie Declair plays the politician and military commander who, in 411 BC, dragged the first Athenian democracy down with him. "The audience will have to imagine for themselves that Alcibiades was 'the most beautiful man in Attica'."

© KOEN BROOS

Sofie Declair: "Bij sommige politici voel je dat ze vanuit een soort idealisme in de politiek gaan. Alkibiades was ook zo iemand. Maar op een gegeven moment gaat hij wel over tot massamoord."

Bozar Bassment

Echoes
of the
Under-
ground

Info & tickets

Oct.'25 » → May'26